

GÜLDÜRME BENİ!
Mizah Üstüne Ciddi Söyleşiler

Melike Eğilmezler Boylan 30 Eylül 1976'da İstanbul'da doğdu. 1998 yılında Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olduktan sonra Hazine Müsteşarlığı'nda uzman olarak görev yaptı. Yüksek lisansını Johns Hopkins Üniversitesi İleri Uluslararası Çalışmalar Okulunda (SAIS) Uluslararası İlişkiler ve Uluslararası Ekonomi alanında tamamladı. 2004-2007 yılları arasında Washington DC'de Dünya Bankasının insani kalkınma alanlarında yürüttüğü çalışmaların sektörel ve küresel ölçekte izleme ve değerlendirmesi üzerine çalıştı. 2005 yazında UNICEF'le Hindistan'da anne-çocuk sağlığı üzerine bir projenin saha araştırmasında görev yaptı. Türkiye'ye döndükten sonra Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji bölümünde başladığı doktora'yı 2015'te tamamladı. İlk kitabı olan *Güldürme Beni!* doktora tezi için gerçekleştirilen söyleşilerden oluşmaktadır.

MELİKE EĞİLMEZLER BOYLAN

Güldürme Beni!

Mizah Üstüne Ciddi Söyleşiler

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4580
Edebiyat - 1295

Güldürme Beni! - Mizah Üstüne Ciddi Söyleşiler / Melike Eğilmezler Boylan

Kitap editörü: **Kerem Oğuz Evrandır**
Düzeltili: **Filiz Özkan**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 12026

1. baskı: İstanbul, Mart 2016
ISBN 978-975-08-3547-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2015
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeralı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 34425 Karaköy / İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

*Dünyanın en güzel kahkahasına sahip
babamın anısına...*

İçindekiler

Giriş • 9

ZANAATIN SIRLARI

- Müjdat Gezen • 15
Erdil Yaşaroğlu • 21
Selçuk Erdem • 31
Volkan Kantoğlu • 41
Cem Kızıltuğ • 49

KAHKAHA VE HÜZNÜN EŞLİK ETTİĞİ HAKİKAT

- Onur Ünlü • 61
Şevket Altuğ • 71
Umur Bugay • 81
Yasemin Yalçın • 89
Atilla Atalay • 97

GELENEĞİN YANSIMALARI

- M. K. Perker • 107
Cihat Tamer • 117
Kaburcak Kukla Karagöz Tiyatrosu • 121
Turgut Çeviker • 133
Gizem Aldemir • 143

MİZAHIN VİCDANI

- Kandemir Konduk • 149
Vedat Özdemiroğlu • 155

Behiç Pek • 163

Mehmet Esen • 173

Memo Tembelçizer • 179

SINIRLARI YENİDEN DÜŞÜNMEK

Bahadır Baruter • 191

Tuncay Akgün • 203

METin ÜSTündağ • 213

Tan Cemal Genç • 221

Behiç Ak • 229

ŞENLİKLİ TOPLUM: SOKAKTAKİ MİZAH DİLİ

Cem Dinlenmiş • 241

Ragıp İncesavaşır • 249

OKY • 259

Hakan Bilginer • 267

Burak Aksak • 275

DOĞAÇLAMANIN SİHRİ

Zihni Göktay • 287

Modern Sabahlar • 297

Matrak Adamlar, Tiyatora ve Seyr-ü Sefer • 307

Ece Ercan • 321

Yüksel Ünal • 327

Mizah Teorileri ve Doktora Tezinden Bulgular • 338

Tavsiye Edilen Kaynaklar • 348

Teşekkür • 351

Giriş

*Bugün, belki hiçbir şeyin geleceği yokmuş gibi görünse de,
kahkahamızın bir geleceği var!*

Friedrich NIETZCHE, (1844-1900)

Güldürme Beni! Türkiye’de mizaha şekil veren; dünyamızı kahkaha yoluyla renklendiren, sorgulayan ve değiştiren üç nesille yapılmış görüşmelerden oluşuyor. Kitaptaki otuz beş mülakat; karikatüristler, mizah yazarları, sahne sanatçıları, yönetmenler ve radyo programcılarıyla gerçekleştirildi. Kitapta yer alan mizahçıların en genci yirmi dokuz, en yaşlısı ise yetmiş dört yaşında. Politikadan dine, cinsellikten tasavvufa, hayallerden teknolojiye kadar pek çok konuya değiniyorlar. Komedyen olmayanlar için, insanları güldürmek bir tür sihir gibi. Profesyoneller içinse bir zanaat. Seyirciye doğal gelen bir kahkaha anının arkasında titiz ve ciddi bir çalışma var. Mizahçılar, güldürmenin zanaatına hâkim oldukları gibi, mizahın topluma etkisini de sezgisel olarak biliyor ve yalın bir dille ifade ediyorlar. Bu da onların yetenek ve dehasını gösteriyor.

Güldürme Beni! nasıl ortaya çıktı? Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Sosyoloji bölümünde mizahçıların anlatılarını temel alarak Türkiye’de mizahın sosyal rolünü araştıran doktora tezimi 2015 sonbaharında tamamladım. Bu coğrafya, Karagöz, Keloğlan, Nasrettin Hoca gibi dünyanın en eski ve değerli mizah kahramanlarına ev sahipliği yapmış. Neyzen Tevfik, Şair Eşref, Filozof Sakallı Celal bu topraklarda yetişmiş insanlar. Çok köklü ve derin bir mizah geleneğine sahibiz. O geleneği sürdüren mizahçılarla yaptığım görüşmeler, o denli değerli tespit, kavrayış ve hikâyelerle bugüne ve yarına ışık tutuyordu ki; doktora tezine paralel olarak, kendi sözleriyle okuyucuya ulaşmalarının önemli olduğunu düşündüm. Ve ortaya bu kitap çıktı!

Başlangıçta mizah ve komedi dünyasından hiçbir bağlantım yoktu. Her görüşülen kişi deneyim ve düşüncelerini açık yürek-

lilikle ve cömertçe paylaşmasaydı ve yeni kapılar açmasaydı, bu kitap ortaya çıkmazdı. Her bir görüşme için detaylı araştırma süreçleri sonucunda farklı sorular oluşturuldu. Örneğin, bir söyleşi için günde üç film izlemek, sahafları arşınlamak ve şehrin karşı yakasında bir tiyatro oyununa gitmek bu sürecin bir parçasıydı. Tıpkı kütüphanemde şaşırtıcı bir hızla biriken sararmış dergi ve kitaplar gibi...

Araştırma süreci, beni İzmir'den Mardin'e seyahatlere çıkardı. Mizahçıların çevresinde olmanın güzel yönlerinden biri, renkli anekdotlar ve şakalar dinlemek. Taksim'in arka sokaklarındaki bir komedi kulübünde sahne alan bir stand up'çının hikâyesi ya da bir mizahçıyla asmalar altında çay içerken gülerек dinlenen bir anı insana ilham veriyor. Ben de bu ilhama kapılarak bir günce tuttum. Her mülakatın başında; o kişiye dair bir anı bölümü var. Bu bölümler, kişinin özgeçmişinden kesitler, eserleri ve başarıları hakkında bilgiler içeriyor. Mülakatlar farklı alan ve disiplinlerden sanatçılarla gerçekleştirildiği için sıralamanın nasıl yapılacağı önem kazandı. Kategorik ve mesleki ayrımlar yerine sohbetlerde ortaya çıkan ana temalar eşliğinde konu başlıkları oluşturdum. Elbette, bu katı bir sınıflandırma değil ve her mülakatta diğer temalardan da izler var. Kitabın sonunda, Antik Yunan'dan bugüne ünlü filozofların mizah teorilerine dair kısa bir metinle, bu konuda derinlemesine okumak isteyenler için bir kaynak kitap listesi de yer alıyor.

Güldürme Beni!'de yer alan görüşmeler, Eylül 2013 ile Ocak 2015 arasında gerçekleştirildi. Haziran 2013 Gezi Parkı eylemleri ertesinde yeniden gündeme gelen ifade özgürlüğü ve demokrasi tartışmalarında; mizah da çok güçlü bir rol oynadı. Mizahın üç neslinden isimler içeren bu kitapta, aynı zamanda Türkiye'nin son 35 yılda geçirdiği önemli siyasi, ekonomik ve kültürel dönüşümlerin izini sürmek mümkün. 1980 askeri darbesinden serbest piyasa ekonomisine geçişe, iç göçün mizaha etkilerinden yeni orta sınıfın yükselişine, otoriter muhafazakâr politikalarından kentsel dönüşüm kadar pek çok konuya mizahçıların gözünden benzersiz bir içgörüyle değiniliyor. Bu kitap, o anlamda yıllar içinde mizah, direniş ve ifade özgürlüğü ilişkisi hakkında kapsamlı bir tarihsel perspektif sunmayı amaçlıyor. Hiç kuşkusuz, Türk mizah ve ko-

medi dünyasının aklınıza gelebilecek tüm kilit isimlerine mevcut zaman ve mekân kısıtlamaları içinde ulaşmak mümkün olmadı. Dolayısıyla, kitabın bütün bir mizah evrenini temsil iddiası olmamakla beraber, kapsamlı bir seçki içerdiğini belirtmek isterim.

Sonuç olarak; ister Devekuşu Kabare, ister *Leman* dergisi ya da “Leyla ile Mecnun” dizisi olsun, Türkiye’de mizah üretenlerin ortak yönü toplumun en önemli meselelerini ele alacak cesaretlerinin olması. Bazen bizi öfkelenendirip kışkırtıyorlar. Ama daima toplumda tartışılmayamı tartışılabilir kılıyorlar. Her daim bizi güldürecek yeni yollar keşfedip farklı bakış açıları sunarak, özgür ifadenin sınırlarını genişletiyorlar. Onlarsız nerede olurduk?

Zanaatın Sırları

Mizah Övmez, Överse Mizah Olmaz!

MÜJDAT GEZEN

Duvarda çerçevenilmiş duran 10 Kasım 1938 tarihli Tan gazetesinin “Babamızı Kaybettik” kapağının altından Mustafa Kemal Atatürk haşin mavi gözleriyle etrafı süzüyor. Burası loş ışıklandırılmalı, duvarları gençlik fotoğrafları, eski gazete kupürleri, dostlardan hatıralar, ödülleri ve masklarla dolu bir tiyatrocunun odası. Müjdat Gezen’in odası. Yüzü biraz yorgun. Arada ekrandan tiyatro oyununun gidişatını takip ediyor. Müjdat Gezen Tiyatrosu’ndaki odasına kadar eşlik eden ak saçlı, yüzü tanıdık gelen emektar yardımcısı, “Bak bir tüyo vereyim, görmeyi çok uzun tutma, pek keyfi yok” diye uyarıyor. Takvimi yüklü, oyun öncesine denk gelen zaman diliminde kısaca söyleşebiliyoruz. Veda ederken, Beyoğlu’nda bir pasajdan alınmış ikinciel kitaplarını imzalıyor.

Bu kitaplardan biri de, kendisinin “Yediğim Tokatlar” adını yakıştırdığı ama Aziz Nesin’i kıramayıp Komikler Ağlamaz ismini koyduğu kitabı. Yıllar içinde, bu ülkedeki pek çok aydın ve sanatçı gibi, Gezen’in başı da devletle derde girmiş, hapis yatmış, sıkıntılar çekmiş. 12 Eylül 1980 darbesi sonrası Çizgilerle Nâzım Hikmet kitabı nedeniyle komünist diye yaftalanıp hapse girmiş. AKP iktidarı döneminde de ulusalcı diye işitmediği eleştiri kalmamış, hatta bazı partililerce açılan hakaret davasının da muhatabı olmuş bir yazar, oyuncu ve mizahçı Müjdat Gezen.

29 Ekim 1943 İstanbul doğumlu aktör, ilk darbe denilince 1953 yılında onu çok seven ilkököl öğretmeninden kafasına yediği cetveli hatırlıyor. Öğretmeni piyeste oynaması için seçtiği Müjdat’ın isteksizliğine kızıyor ve cetveli bir ikna aracı olarak kullanıyor. Bu oyunda oynadıktan sonra tiyatroya aşık olup bir daha bırakmıyor, o ayrı... Bir diğer tokadı da sınıfta kaldığında babasından yiyor. Tiyatrocunun olmak istediğini açıklıyor.

yınca önce kızın babası, okulunu başarıyla bitirdikten sonra onu kendi eliyle Şehir Tiyatroları'na götürüp kaydını yaptırıyor. Münir Özkul, Muammer Karaca ve Ulvi Uraz tiyatrolarında çalışan Gezen, 1967 yılında tiyatrocu arkadaşlarıyla Halk Oyuncuları topluluğunu kuruyor. Yasaklanan “Devr-i Süleyman” oyunu ve kundaklanan bir tiyatronun ardından topluluk dağılıyor. Kendi tabiriyle; gelsin “zeytin ekmecli günler”. Kızı Elif doğduktan sonra İstanbul tiyatrosundan teklif alıyor. Bir süre orada çalıştıktan sonra gazinolarda da komedyenlik yapıyor. O dönemde Perran Kutman'la bir ikili olarak çalışıyorlar.*

1980'li yıllarda tiyatro hocalığı ve yazarlık yaptıktan sonra, Kandırmir Konduk'la Güldürü Üretim Merkezi'ni (GÜM) açıyorlar. 1991 yılında ilk özel, ücretsiz tiyatro okulu olan Müjdat Gezen Sanat Merkezi'ni (MSM), Ziverbey'de kuruyor. Burada pek çok genç sanatçı ve oyuncu yetiştiriyor. 1998 yılında ilk kez kendi adını taşıyan tiyatrosunyuşa Kadıköy'de hayata geçiriyor. O gün tiyatrodaki MSM'de yetişen gençlerin sahneye koyduğu “Olmasaydı” isimli oyunun son bölümü sahneleniyordu. Oyun, Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a çıkmamış ve Kurtuluş Savaşı'nı başlatmamış olduğu bir tarih varsayımından hareket ediyor. Bu tasavvurda; din sömürüsü, vatana ihanet, yolsuzluk, velhâsil Türkiye toplumunun her dönem ve bugünlerde de başını ağrıtan sorunlarının altı çiziliyor. 73 yaşındaki komedyen, ifade özgürlüğüne dair mücadelesini her devirde yılmadan sürdürüyor.

MELİKE BOYLAN: Nehir söyleşinizde Halit Kıvanç'a, anneanneni-zin bir bilmesine atıfla, her sahneye çıktığınızda içinize cemre düştüğünü söylüyorsunuz. Nasıl bir duygudur o sahnede yaşadığınız?

MÜJDAT GEZEN: Havaya, denize ve karaya düşen cemre aslında görünen bir şey değildir ama bizim bildiğimize göre evvela hava ısınır baharda, sonra deniz ısınır, sonra kara ısınır. Anneannem bunu bana bulmaca olarak sorardı. Cevabını da verdiği için ertesi bahar yine sorduğunda ben bilirdim cemre diye. Anlamının ne olduğunu sonradan öğrendim. İnsanın içine o heyecanın düşmesi güzel bir duygudur. Sahneyi de ben ona benzetiyorum.

M. B.: Çizgilerle Nâzım Hikmet kitabını Savaş Dinçel'le beraber hazırlama sürecinizden, o günlerden biraz bahseder misiniz?

* Gezen, Müjdat, *Komikler Ağlamaz*, Yılmaz Yayınları, 1991, İstanbul.

M. G.: Moskova'ya gidip gelmiştim. Nâzım'ın evine gittim. Orada karısıyla, eserlerini Rusçaya çeviren Ekber Babayef ile tanıştım. Ondan evvelki yıllarda da zaten ilk eşi Piraye Hanım Teyze'yi tanırdım. Çünkü biz onların evinde prova yapıyorduk, üvey oğlu Memet Fuad vardı. Onun bir lokali vardı, Altın Yurt Kulübü'nün küçücük tiyatro salonunda tiyatro yapıyorduk.

Sonra Vera'yı tanıdım. Karar verdim ki ben onun hayatını çizgilerle yapacağım. En yakınım Savaş'tı, Savaş'la bu işi konuştuk ve kitap öyle çıktı ortaya.

M. B.: Bu kitap yüzünden hapse gireceğinizi ilk duyduğunuzda tepkiniz ne oldu?

M. G.: Girdik, yattık, sonra ilk duruşmada beraat ettik. Şaşırtıcıydı, yani böyle bir şeyin olması mümkün değil ama sıkıyönetim zamanlarıydı, Kenan Evren zamanıydı, öyle bir tatsızlık oldu, girdik çıktık.

M. B.: *Komikler Ağlamaz* kitabında; bir insanı beş yıl önce yazdığı bir kitaptan dolayı yargılamak, hapse atmak gelecekte kimsenin aklına gelmeyecek diye umut ediyorsunuz. Ama tuhaf bir biçimde günümüzde yayımlanmayan kitaplardan dolayı gazeteciler hapse atılıyor.

M. G.: Tabii Soner Yalçın ve onun gibi birçok yazar arkadaşım var o durumda. Maalesef o kadar uzağa gidemedik. Faşizm Türkiye'ye gelince –ki bu sivil faşizmdir– bu durumlar da herkesin başına geldi. Benim de hâlâ başbakanla ve on beş bakanla mahkemem devam ediyor.

M. B.: Sizce Türk toplumundaki bu tahammülsüzlük, düşünce üzerinde baskı halinin sebebi nedir? Niye değişmiyor yıllar içinde?

M. G.: Çünkü Türkiye hiçbir zaman solla barışamadı ve Türkiye'yi yönetenler hep sağ kesimden insanlardı. Sağ kesim içinden gelip de bu kadar hoşgörüsüz olanı yoktu. Çünkü bunlar din odaklı, din istismarıyla; Allah'ı ve dini kullanarak başa geldiler. Kendilerinin böyle bir inançlarının olduğunu zannetmiyorum ben, çünkü yalan söylemek, ölünün arkasından konuşmak günahdır. Yalanların haddi hesabı yok. Ölmüş insanlar dediğimiz de Mustafa Kemal ve İsmet İnönü. Ahlak sıfır bunlarda. Onun için de iş buralara geliyor.

M. B.: Biraz yazım ve yaratma sürecinizi anlatır mısınız?

M. G.: Aziz Abi'yle uzun yıllar birlikte çalıştık, esin perisinden söz ederken şöyle derdi: "Sen daktilonun başına otur, sen çağırmasan da o gelir." Bu doğru gerçekten, o disiplini elde ettiğiniz zaman gelir. Ben onun için hâlâ bilgisayarla yazamam. Daktilonun çıkardığı o çatur çatur musikiyi duyacağım.

M. B.: Şu an tiyatroda gençlerle çalışıyorsunuz.

M. G.: Bunların hepsi bizim okuldan mezun, bizim okulda okumuş kadrolar, iyi eğitilmiş gençler. Aralarında ustalar da var tabii İlhan Daner, Atilla Sarıkayalı gibi. Eski mezunlardan çok yetenekli olanlar da var. Ama işte dediğim gibi bunlar tiyatronun genç emekçileri ve iyi oluyor böyle iki üç jenerasyonun bir arada olması.

M. B.: Bu dönemdeki tiyatroculuk heyecanıyla sizin başladığınız dönemi karşılaştırırsak farklı mı?

M. G.: Evet çok farklı. Bizim başka bir düşüncemiz yoktu. Televizyon yoktu, ben sinemaya erken geçtim ama tiyatroculara sinema kavramı çok yoktu. Tiyatrocu tiyatrocuydu. Şimdi öyle değil, ilk etapta televizyona nasıl geçeriz diye bir düşünceleri var hepsinin.

M. B.: Mizahın Türkiye'deki işlevini nasıl değerlendiriyorsunuz?

M. G.: Tabiatı itibarıyla mizah ve sanat muhaliftir. Mizah da sanatın edebiyat dalı olan bir branşı, kollarından biri olduğu için doğası itibarıyla muhaliftir. Başka bir şansı yoktur mizahın. Öteki methiyeciliğe girer. Eskiden Osmanlı'da ikiye ayrılırdı bunlar. Yergiciler ile methiyeciler. Methiyeci padişahı, başvekili, sadrazamı över, torbayla altını alır gider. Öteki zem eder, yerer, eleştirir ve sonunda zindana gider. Şimdi de değişen bir şey yok. Mizah övmez, överse mizah olmaz. Gülmek insana özgü bir şeydir, insan sadece insana güler. İnsan insandan başka bir şeye gülüyorsa, onda insandan bir unsur mutlaka vardır. Yabancı bilim adamları maymunların da güldüğünü saptadık diyorlar ama burada büyük bir hata var. Onlar bilim adamı olduğu için mizahın kuralından haberleri yok. Bir maymun diğerine espri mi yapıyor? Yahut madem espriden anlıyor, ona gülüyor, ben bir espri yapayım maymun gülmez, papağan da konuşmaz. Papağanın konuşma refleksi bilinçli değildir, ezbere dayalı bir konuşmadır.

Biz o hayvanlara bizden unsurlar olduğu için güleriz.

M. B.: *Türk Tiyatrosu* kitabınızda, "Dün meddah hükümet yanlısı anlatılar yapardı. Oysa günümüzde tüm meddahlar muhaliftir.

Günümüz meddahı bilir ki; bir kişiyi, bir fikri övmekten değil, saka ile yermekten komik çıkar” diyorsunuz.

M. G.: Padişahlık devrinde bunun aksini yapmasına imkân yok zaten. Meddahın eskiden işlevleri: Anlatır, taklitler yapar, çeşitli hayvan taklitleri yapan meddahlar bile vardır. (Mazlum Şakrak ile birlikte çalıştım, müthiş hayvan taklitleri yapardı). Anadolu taklidi yapar, çeşitli yöresel taklitler yapar. Sarayın kullandığı meddahlar da vardı. Kraliçe Elizabeth de sarayda Shakespeare’i kullanmıştır mesela. Üç oyunu hariç Shakespeare’in oyunları İngiltere’de geçmez, hep başka ülkelerde geçer. O da Elizabeth çağında onun tarafından maaş alıyor, besleniyor. Öyle beslenen meddahlar vardı; biraz yüksekçe bir yerde oturur, sarayın duyurmak istediği haberleri, kahvelerde anlattığı hikâyenin arasında duyururlardı.

M. B.: Bugünkü stand-up’ın meddahla ilişkisini kurarsanız çok mu farklı?

M. G.: Yaptığı şeyi ayakta yaptığı için adı stand-up, eski meddah oturuyordu. Bizdeki çıkışı 16. yüzyıla kadar uzanır. Lalin Kaba diye bir meddah gravürü var elimizde 16. yüzyıldan kalan. Stand-up yapanlar eleştiri yapsalar güzel olur ama yapmıyorlar. Tabii herkesi de niye yapmıyorsun diye suçlayamayız ama yapmıyorlar. Sanatçıya müdahale edilmez. Sen onu yapacaksın denmez. Şimdi herkes onu yapıyor olsa, o da sakat. Herkesin değişik bir şeyler yapması da güzel ama hiçbiri yapmadığı zaman ilgi çekiyor. Rahmetli Erol Günaydın, Beyazıt Öztürk’e canlı yayında: “Müjdat yapıyor, Levent Kırca yapıyor, Ferhan Şensoy yapıyor, sen niye yapmıyorsun?” diye sormuştu. “Korkuyoruz abi” demişti. Bu yeterli bir cevaptı bence. Bitti. Biz de korkmuyoruz abi.

M. B.: Burhan Felek’ten alıntıyla “Espri dilinin ucuna kadar gelir de yapmazsan ürker, bir daha gelmez. Espri geldi mi dilin kemiğini unut!” diyorsunuz. Espri yapma süreci nasıl geliyor?

M. G.: Ürker kaçır bir daha gelmez, onun için yapacaksın diyor. O da çok cesurca bir söylemdir. Ama rencide etmek, yani aşağılamak iyi bir espri biçimi değildir.

M. B.: Dilinizin ucuna gelip de durdurduğunuz oluyor mu?

M. G.: Söyleyemiyormuş gibi söylersiniz o zaman. Öyle bir getirirsiniz ki sen anladın dersiniz, seyirci de anlar olur biter. Burada

yeni sistemin getirdiği üslup, zaten büyük bir saygısızlık üzerine. Siyasilere yaptığı, eleştirmekten çok saldırganlık, agresiflik ve hakaret. O zaman diyalektiğe göre sen de o kanala giriyorsun, yani ister istemez sen de oradan bir cımbızlama yapıyorsun.

M. B.: 1970'lerden bugüne sansür/otosansür açısından nasıl bir değerlendirme yaparsınız?

M. G.: Sansür, otosansür kadar tehlikeli bir şey yoktur. Ben o mekanizmayı hayatımda hiç kullanmadım. O yüzden de üç kere cezaevinde yattım ama otosansür çok tehlikelidir. Denetim güzeldir. Küfretmemek, aşağılamamak, hakaret etmemek güzeldir ama otosansür, "kendini sansüre al" demek.

M. B.: *Komikler Ağlamaz*'da komedyen olmanıza temel sebeplerin başında, ilk oyununuzda herkesi ağlıyor görmek olduğunu yazmışsınız. Komedi yazarken ya da oynarken trajediyi nasıl kullanıyorsunuz?

M. G.: Dramatik yapının kurgusu, başlangıcı, gelişimi, düğümü, çözümü olur. Basit bir fıkrada bile vardır ve olmalıdır zaten. Komedi oyunlarında da vardır, özellikle vodvillerde fazlasıyla vardır. Dram komediden beslenmeli, ya da komedi dramdan beslenmeli diye statik kavramlar bizi gene sıkıştırır. Özgür bir yaratım olduğu için onu yazan kişiler özgür davranışlar isterim. Onun için böyle katı ve statik kurallar çok doğru değildir. Ama kuralı şudur: Seyirci komedide de, dramda da "Acaba şimdi ne olacak?" demelidir.

M. B.: Peki duygu olarak birbirinden beslenir mi?

M. G.: Biri akla seslenir, öbürü duygulara seslenir. Komedi akla seslenir, zekâyâ seslenir. Dram duygulara seslenir.